

2019

Årsrapport for Arbeidsmedisinsk avdeling ved St. Olavs hospital

Innhold

Innledning.....	3
Administrativ plassering.....	3
Lokaler	3
Visjon og strategi.....	3
Nasjonal strategi for de arbeidsmedisinske avdelingene.....	3
Strategi for arbeidsmedisinsk avdeling, St. Olavs hospital.....	3
.....	4
Handlingsplan 2019.....	5
Presentasjon av avdelingens ansatte	5
Personalet ved avdelingen har i 2019 bestått av:.....	5
Arbeidsmedisinsk avdeling.....	5
Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhets sykdommer (RAAO)	5
Universitetstilknytning	6
Pasientutredning	6
Arbeidsmedisinsk avdeling	6
RAAO	6
Yrkeshygiene	8
Helseplattformen	9
Utadrettet kunnskapsformidling	10
Temadager og frokostseminarer:.....	10
Høstmøte 2019.....	10
Eksterne foredrag.....	11
Overlegepermisjon 2019	11
Formalisert utdanning.....	12
Undervisning	12
Internundervisning	12
Medisinstudenter	12
Ingeniørstudenter og EVU-kurs	12
Spesialistutdanningen og legers videre- og etterutdanning	12
Deltakelse på kurs / konferanser / faglige møter.....	13
Forskning	15
Prosjekter	15
Publikasjoner:.....	16

Eksterne samarbeidspartnere, verv og oppdrag	16
Samarbeid om landbrukshelse	16
Avdelingens verneombud og tillitsvalgte	16
Samarbeid med bedriftshelsetjenester og bedrifter.....	16
Eksterne verv:.....	17

Innledning

Administrativ plassering

Arbeidsmedisinsk avdeling er administrativt underlagt Klinikk for Lunge- og arbeidsmedisin ved St. Olavs Hospital HF – Universitetssykehuset i Trondheim. Klinikksjef er Anne Hildur Henriksen. Avdelingen er også tilknyttet Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie ved Fakultet for medisin og helsevitenskap ved NTNU.

Lokaler

Avdelingen har lokaler i østfløya i 2. etg i 1902-bygget på sykehuset. Frem til sommeren 2019 delte vi en del av arealet med Arbeidsmiljøavdelingen. Etter opprettelsen av Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhet (RAAO) for noen år siden, har det vært jobbet med å finne egnede lokaler for dette. Løsningen på dette er nå blitt at Arbeidsmiljøavdelingen i løpet av 2019 har flyttet til nye lokaler, og noe av arealet ved vår avdeling er bygd om slik at det nå er blitt funksjonelle lokaler for RAAO.

Visjon og strategi

Nasjonal strategi for de arbeidsmedisinske avdelingene

Avdelingsledermøtet (forum for avdelingslederne ved de arbeidsmedisinske avdelingene og STAMI) vedtok i 2017 en [felles nasjonal strategi for de arbeidsmedisinske avdelingene](#).

Strategi for arbeidsmedisinsk avdeling, St. Olavs hospital

Avdelingen har også utarbeidet sin egen visjon, strategi og mål. Her har vi tatt hensyn både til St. Olavs visjon og strategi og den vedtatte nasjonale strategien for de arbeidsmedisinske avdelingene.

Overordnede strategier:

- Relevans for og dialog med arbeidslivet og brukere
- Høy kvalitet
- Utnyttelse av fordelene ved tverrfaglighet og arbeid i nettverk

Verdier:

Trygghet
Respekt
Kvalitet

Arbeidsområde 1: Arbeidsmedisinsk avdeling: En attraktiv arbeidsplass	Arbeidsområde 2: Pasientutredning og behandling	Arbeidsområde 3: Forebygging og helsefremming i arbeidslivet	Arbeidsområde 4: Utadretta kunnskap- formidling	Arbeidsområde 5: Formalisert utdanning	Arbeidsområde 6: Forskning	Miljømedisin
<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Sørge for et inkluderende og trygt arbeidsmiljø som gir utviklingsmuligheter for alle ansatte -Legge til rette for intern kompetanseutvikling -Til enhver tid være oppdatert på relevante fagområder 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Høy kvalitet og likeverdige tjenester -Være åpen for å utrede nye arbeidsrelaterte tilstander -Høyt nivå ved utredning i samarbeid med hud, lunge, psykolog -RAAO: AMA skal være en pådriver i oppbyggingen 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Være en synlig aktør for helsefremmende arbeidsliv og forebygging av arbeidsrelatert sykdom og skade 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> --Bidra til å styrke arbeidshelse-fokuset innen relevant (helse-) utdanning -Være en sentral bidragsyter til økt kunnskap om arbeidsmiljø-påvirkning i samfunnet -Bidra til økt kompetanse i BHT 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Utdanne spesialister i arbeidsmedisin -Legge til rette for hospitering for relevante yrkesgrupper -Opprettholde avdelingens bidrag til Medisinstudiet og tilstrebe videre bidrag til masterstudiet i HMS ved NTNU -Arbeide for å få videre- og etterutdanningskurs til Trondheim 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Initiere og delta i forskning innenfor avdelingens kompetanse-område -Avdelingen skal ha minst 100 % universitets-tilknytning -Bidra til økt samarbeid mellom avdelingene om forskning -Bidra til prosjektarbeid i BHT 	<p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Avklare rammebetingelser som muliggjør miljømedisinsk satsing ved avdelingene
<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aktivt presentere avdelingen ved eksterne arrangement -Ivareta hverandre i et aktivt sosialt miljø -Oppplæring av ansatte -Legge til rette for videreutdanning -Gi anledning til å delta på kurs og kongresser nasjonalt og internasjonalt -Oppdatere stillingsbeskrivelser -Årlige medarbeidersamtaler med målrettet oppfølging 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Aktiv bruk av samarbeidsmøter -Maks 2 måneders ventetid før time -Punktlig i poliklinikken -Tilstrebe samordnet utredning -Aktiv kunnskapsdeling til kolleger -Oppsøke relevante kurs og kompetansemiljø 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <p>Diskutere og avklare:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Hva forebygging og helsefremmende arbeidsliv er for oss -Hvilken rolle skal vår avdeling ha innen forebygging og helsefremmende arbeidsliv <p>-Samarbeide om forebygging med Arbeidstilsyn, Arbeidsgiver, NAV og BHT</p>	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fremme arbeidsmedisin inn mot andre avdelinger/ klinikker/fagfelt -Aktivt forholde oss ved medieoppslag innen vårt fagfelt -Være rådgivere i arbeidshelse-spørsmål i vår region -Arrangere temadager og frokostseminar for BHT -Videreutvikle rådgivnings-tjenesten for BHT -Sentral bidragsyter innen definerte bransjer 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Godt plan for internundervisning -Godt forberedt undervisning -Prioritere tid til veiledning og supervisjon av LIS -Spesialist-utdanningen tilpasses ny spesialiststruktur -Ved behov: utarbeide utdanningsplan for yrkeshygieniker i avdelingen -Bidrag inn i relevante yrkesfagutdanninger 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> --Alle skal gis anledning til å delta i forsknings-prosjekter -Aktivt forsknings-samarbeid med andre institusjoner eller aktører -Benytte avdelingens forskningsrådgiver 	<p>Kontinuerlige aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Fortsette samarbeidet med Folkehelse-instituttet -Arbeide for å opprette stillinger innen miljømedisin i vår avdeling

Handlingsplan 2019

Ut fra ovenstående mål og strategi har vi utarbeidet en handlingsplan knyttet til utvalgte delmål i alle arbeidsområdene. Handlingsplanen gjennomgås jevnlig for å se til at tiltakene blir fulgt opp.

Presentasjon av avdelingens ansatte

Personalet ved avdelingen har i 2019 bestått av:

Arbeidsmedisinsk avdeling

- Avdelingssjef / overlege Siri Slåstad
- Overlege Oddfrid Aas (nestleder og fast stedfortreder for avdelingssjef)
- Overlege/prof. II Bjørn Hilt (33%)
- Overlege Toril Synnøve Nilsen
- Legespesialist Sindre Rabben Svedahl, overlege fra 1.4.19
- Yrkeshygieniker Morten Buhagen
- Yrkeshygieniker Anna Overn Nordhammer (fra 1.11.19)
- Psykologspesialist Heidi Hove Bergmann (40%)
- Sykepleier Liv Bjerke Rodal (50%)
- Kontorfullmektig Lena Brødreskift (80%)
- Lege i spesialisering Hilde Brun Lauritzen
- Lege i spesialisering Torkild Sitter (80%)
- Lege i spesialisering (vikar) Camilla Melby Wethal (50%)
- Lege i spesialisering (vikar) Carl Fredrik Fagernæs (fra 1.3.19)
- Lege i spesialisering (vikar) Karin Eidsli Røstum (til 30.4.19)
- Lege i spesialisering (vikar) Hanne Marie Borg Høyset (80%)
- Lege i spesialisering (vikar) Helle Marie Wæraas Bartos (50%)
- Forsker Pål Romundstad (10 %)

Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhetssykdommer (RAAO)

- Overlege Anders Tøndell (50%)
- Sykepleier Liv Rodal (50%)
- Kontorfullmektig Lena Brødreskift (20%)
- Overlege Nina Moe (pediatri) (20%)
- Overlege Kristina Vensloviene (lungemedisin) (20%)
- Overlege Yngve Melheim Jacobsen (ØNH) (20%)
- Overlege Børge Østhus (hudsykdommer) (20%)
- Psykologspesialist Heidi Hove Bergmann (10%)
- Helsesøster/barnesykepleier Kristin Bjerkan (10%)
- Lungesykepleier Laila Wehn (20%)
- Klinisk ernæringsfysiolog Else Rabbås Holsdal (20%)

Utvidelse av delstillinger: vi har opprettholdt stillingene fra 2018, men ser behov for å utvide flere av stillingene nå som vi har fått egne lokaler. Det vil være et prioritert mål for 2020.

Universitetstilknytning

Arbeidsmedisinsk avdeling er tilknyttet Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie (ISM) ved Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU. Bjørn Hilt har frem til han fylte 70 år sommeren 2019 hatt 20 % bistilling som professor II i arbeidsmedisin ved ISM, og han er fortsatt tilknyttet instituttet som professor emeritus. Morten Buhagen har 20 % bistilling som universitetslektor II i yrkeshygiene ved samme institutt, og fra 1.8.2019 har Sindre Rabben Svedahl hatt 20 % bistilling som førsteamanuensis II. Siri Slåstad, Oddfrid Aas og Toril Nilsen er ansatt som universitetslektorer i 5 % ved ISM (finansiert av avdelingen). Anders Tøndell er ansatt som universitetslektor i 20% ved Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk (ISB).

Pasientutredning

Arbeidsmedisinsk avdeling

Poliklinikkvirksomheten er en av avdelingens hovedoppgaver. Her utredes spørsmål om mulige sammenhenger mellom påvirkninger i arbeid og sykdom/helseplager. De fleste henvisningene til Arbeidsmedisinsk poliklinikk er fra fastlege/allmennlege. Vi får også henvisninger fra andre sykehusavdelinger, først og fremst fra lungeavdelingen, samt privatpraktiserende spesialister og bedriftsleger. I tillegg har vi mange sakkyndigoppdrag for NAV i forbindelse med spørsmål om yrkessykdom. De fleste som blir henvist til poliklinikken er fra vår egen helseregion, men vi har også henvisninger fra andre deler av landet, heriblant noen saker til fornyet vurdering. Vi har i 2019 hatt nokså kort ventetid ved poliklinikken, og de fleste får time innen to måneder etter at vi har mottatt henvisningen. Utredningene skjer gjennom et tverrfaglig samarbeid mellom lege og yrkeshygieniker. Psykolog og sykepleier deltar der det er hensiktsmessig.

Personer med lungesykdommer og andre luftveisplager utgjør den største sykdomsgruppen ved poliklinikken, og det er astma og KOLS som dominerer. Vi får også henvist pasienter med kreftsykdom, hovedsakelig lungekreft. Av andre tilstander kan nevnes hånd-arm-vibrasjonsskade og hudsykdommer. Enkelte av dem som henvises har ingen spesifikk sykdomsdiagnose men har plager i form av ulike symptomer, slik som hoste, hodepine, konsentrasjonsvansker, tretthet og uvelhet. Av og til dreier dette seg om overfølsomhetstilstander, og vi tilbyr en kartlegging ved psykolog hvis vi mener dette kan være til nytte.

Antall utredninger ved Arbeidsmedisinsk poliklinikk holder seg nokså jevnt med rundt 300 per år, og i 2019 ble det registrert 271 konsultasjoner. I tillegg ble det utarbeidet ca. 120 spesialisterklæringer.

RAAO

RAAO Midt-Norge har hatt følgende som prioriterte fokusområder i 2019.

1. Ombygging av og innflytting i egne lokaler
 - Samdrift og parallelle legekonsultasjoner: vi fikk lovnad om egne lokaler i 2.etg. 1902-bygget, samlokalisering med Arbeidsmedisinsk avdeling. Arbeidsmiljøavdelingen flyttet til 1.etg våren 2019 og ombygging kunne deretter starte. RAAOs nye lokaler var ferdig i november 2019 og vi var svært godt fornøyd med å kunne gjennomføre både forundersøkelser og parallelle

legekonsultasjoner i egne lokaler. Før vi startet opp med pasienter gjennomførte vi en praktisk øvelse med anafylaksihåndtering sammen med simuleringssenteret, samt en befaring med anesthesiavdelingen for å sikre forsvarlig anafylaksiberedskap. Offisiell åpning ble gjennomført i januar 2020.

2. Sørge for kompetanseheving og kvalitet

- Fikk midler fra Helsedirektoratet til Nasjonalt matallergi prosjektet sammen med de 3 andre RAAO-ene. Målet er å øke bevisstheten og kompetansen om håndtering av matallergi i skole og barnehage, og målgruppen er fortsatt primærhelsetjenesten, men i tillegg vil vi dreie hovedfokus mer mot rektorer.
- Anders er medforfatter i arbeidsgruppen som utarbeider «Praktisk veileder for alvorlig astma hos voksne» på oppdrag fra Norsk forening for lungemedisin. Ferdigstilt i 2019.
- RAAO Midt er med som fag-referansegruppe for E-læringskurs i Praktisk anafylaksibehandling som utarbeides av RAAO Helse Vest.
- Kvalitetsregister: Kontinuerlig arbeid med å opprette kvalitetsregister innen godkjente rammer og på en hensiktsmessig og effektiv måte. Opprettet samarbeid med Berit Bjelkåsen og RAAO Vest ved Torgeir Storås.
- Faglig fokus: intensivere arbeidet med å finne årsak til alvorlige allergiske reaksjoner
- RAAO Midt med Nina, Anders og Liv er med i en arbeidsgruppe som på oppdrag fra Helsedirektoratet skal utarbeide en nasjonal veileder i praktisk håndtering av matallergi. Forventes ferdig i 2020.
- Etter ønske fra Hudavdelingens sykepleiere bidro RAAO v/Liv med internundervisning og presenterte nasjonal veileder for prikktesting.
- Etter ønske fra Lungemedisinsk avdeling bidro Liv og Anders med internundervisning om matallergi og opplæring i bruk av adrenalinautoinjektor til samtlige sykepleiere ved Lungemedisinsk avdeling. Samme kurs ble arrangert x3 for å nå alle skiftene.
- EAACI Lisboa: Anders, Børge, Yngve, Vibeke og Kristina deltok på EAACI i 2019.
- Allergifrisk mai 2019: RAAO Midt og Vest var programansvarlig og medarrangør sammen med Helsedirektoratet.
- 18+19.11: RAAO Midt var, sammen med Helsedirektoratet, medansvarlig for gjennomføring RAAO Nettverkssamling. Det ble arrangert på Holmenkollen Park i flott høstvær og hvert RAAO fikk anledning til å invitere med 8 fra hvert RAAO.
- Emnekurs om allergi, 15 timer/ 2 dager på Nidaroskongressen. RAAO Midt var medansvarlig for program og innhold. Samtlige ansatte i RAAO Midt var foredragsholdere på kurset.
- RAAO Midt arrangerte 7.5 timers kurs i Praktisk kurs i allergen immunterapi. Dette kurset arrangeres på omgang mellom RAAO-ene.
- Anders ble biveileder for Carl Fredrik i hans forskningsprosjekt.

3: Formidling/ synlighet

- RAAO ved Anders Tøndell hadde Fredagsundervisning for sykehusets ansatte i februar, det var stort oppmøte. Link: [15.02.19: Anders Tøndell - Allergenfrie soner ved matvareallergi – Nyttig, nødvendig eller skadelig?](#)
- RAAO HMN har gitt helsesøstre og primærhelsetjenesten undervisningstilbud om matallergi og håndtering av matallergi i skole og barnehage via lokale faggrupper. Dette er et landsdekkende prosjektarbeid organisert av koordinatorene ved samtlige RAAO. Vi har også kommunisert ut at skolehelsetjenesten kan ta direkte kontakt med oss dersom de ønsker lokal undervisning.

I tillegg har vi hatt ordinær drift med:

- Ukentlig polikliniske konsultasjoner lokalisert, inntil vi kunne ta i bruk egne lokaler, på ulike klinikker, men mest på Lunge poliklinikk (LUP) hvor vi har hatt et konsultasjonsrom som vi har disponert sammen med LUP.
- Arbeidsforum hver 2.uke: Pasientrettet forum som skal bidra til å sikre helhetlig og tverrfaglig utredning og behandling av pasienter med komplekse allergologiske problemstillinger. Kan brukes til å planlegge og koordinere utredning og behandling og er også en læringsarena.
- Matvareprovokasjoner: det ble i 2019 gjennomført svært få matvareprovokasjoner og hjemmeprovokasjoner for non-cøliakisk glutensensitivitet. I mangelen på egne og egnede lokaler ble gjennomføring av matvareprovokasjoner utfordrende. Ventelisten på matvareprovokasjoner økte og i utgangen av 2019 hadde vi ca 55 pasienter på venteliste. Mål for 2020 er å øke antall provokasjonstester og komme ajour med ventelistene.
- Medikamenttesting: i samarbeid med Lunge poliklinikk ble medikamenttestingen overført til RAAO, men utført med sykepleiere fra LUP i deres lokaler. Anders og Børge har vært ansvarlige leger under testingene.
- RAAO NORGE Sykepleierforum: Sykepleierne i de ulike RAAO-ene hadde jevnlig møter. Mål er deling av kunnskap/ kompetanse/ rutiner.

Yrkeshygiene

En av avdelingens yrkeshygienikere sa i begynnelsen av året opp sin stilling etter å ha hatt ett års permisjon. Størparten av året har det derfor kun vært en yrkeshygieniker ved avdelingen. Ny yrkeshygieniker ble tilsatt og begynte 1. november, slik at kapasiteten på dette området ved årets utgang er betydelig styrket.

En stor del av det yrkeshygieniske arbeidet har i 2019 gått med til planlegging og gjennomføring av avdelingens del av prosjektet PreventAP (Prevention of Air Pollution). Leger og sykepleier ved avdelingen har også hatt sentrale roller i prosjektet, og vi har hatt stor nytte av et omfattende samarbeid med Forskningsposten på St. Olav. Her er det i samarbeid med Folkehelseinstituttet, Vegvesenet og NTNU, IØT (Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse) planlagt og gjennomført støveksponeringer på frivillige studenter. Dette er gjort i et spesialinnredet «eksponeringskammer» ved NTNU. Hensikten har vært å undersøke om støv fra ulike, aktuelle tilsatsmaterialer til asfalt, i kontrollerte konsentrasjoner, gir ulik biologisk respons ved eksponering. I

alt har et tjuetalls studenter vært eksponert for 3 ulike støvtyper, hver gang i 4 timer. I forkant og etterkant av eksponeringene har det vært tatt ulike pustep prøver, blodprøver og urinprøver av studentene.

Ved utgangen av året er bortimot alle eksponeringsforsøk gjennomført.

Gemini (www.gemini.no) som publiserer forskningsnytt fra NTNU og Sintef laget i oktober en reportasje om prosjektet. Denne vil bli publisert i 2020.

Noe yrkeshygienisk tid har gått med til møter, planlegging og søknadsskriving for å få finansiert et samarbeidsprosjekt med de arbeidsmedisinske miljøene i Tromsø og Bergen, i tillegg til flere utenlandske miljøer. Prosjektet tar sikte på å undersøke effekten av intervensjoner i forhold til arbeidsrelaterte luftveissykdommer hos arbeidere i lakseforedlingsindustrien. I slutten av desember kom den hyggelige beskjeden fra forskningsrådet om at prosjektet er tildelt midler. I tillegg til å finansiere en medisinsk ph.d. ved avdelingen vil prosjektet i lang tid framover medføre relativt stor yrkeshygienisk aktivitet.

Nesten 10 år etter at Freifjordprosjektet ble avsluttet (se tidligere årsrapporter) har materialet derfra inngått som en vesentlig del av en ph.d. ved Institutt for kjemi, NTNU (Hanne Weggeberg: «Element content and bioaccessibility assessment of different size fractions of airborne particulate matter»). Flere fra avdelingen er medforfattere i tre av de fem publikasjonene som inngår i doktorgradsarbeidet.

De siste årene har det vært relativt lav etterspørsel etter yrkeshygieniske målinger og prøvetakinger fra bedrifter og bedriftshelsetjenester. Som en følge av dette har den yrkeshygieniske instrumentparken i liten grad vært fornyet. I forbindelse med PreventAP ble det imidlertid behov for en viss oppgradering av noe av måle- og prøvetakingsutstyret for støv/partikler. Avdelingen har i mange år hatt et nært og godt samarbeid med NTNU, IØT. Ved behov låner vi yrkeshygienisk utstyr fra hverandre, slik at det i praksis er etablert en «felles» utstyrsbank.

I tillegg til de aktivitetene som er beskrevet ovenfor har arbeidet i stor grad bestått av eksponeringsvurderinger i forbindelse med den polikliniske virksomheten, både ved opptak av pasienters arbeidsanamnese og ved deltakelse på pasientmøtene. Undervisning ved NTNU, DMF og NTNU, IØT samt ved avdelingens temadager og frokostseminarer har også tatt en del tid i tillegg til annen sporadisk undervisning og rådgivning. Ved de aller fleste bedriftsbesøk og ved avdelingens faste samarbeidsmøter med hudavdelingen og til dels med lungeavdelingen har det også vært yrkeshygienisk deltakelse.

En av yrkeshygienikerne har i hele perioden hatt undervisningsstilling ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie på NTNU.

Oppsummert har den yrkeshygieniske aktiviteten i 2019 i større grad enn tidligere vært preget av store prosjekter med utstrakt samarbeid med andre avdelinger/institusjoner.

Helseplattformen

I forbindelse med den planlagte innføringen av Helseplattformen i Midt-Norge var Toril Nilsen, Lena Brødreskift og Torkild Sitter våren 2019 på besøk ved Arbeidsmedisinsk avdeling ved Bispebjerg sykehus i København for å høre om deres erfaringer med denne plattformen. Torkild er avdelingens fagekspert i arbeidet med innføringen av Helseplattformen, og han har deltatt i en rekke møter i løpet av høsten. En stor utfordring for oss i denne prosessen har vært at arbeidsmedisin ikke er registrert som egen spesialitet i dette systemet.

Utadrettet kunnskapsformidling

Temadager og frokostseminarer:

Avdelingen har siden starten i 1990 arrangert arbeidsmedisinske temadager og frokostseminarer. Målgruppe er bedriftshelsepersonell i Midt-Norge og andre interesserte.

Frokostseminarer:

12. februar: Sveising

Sveiseprosessen produserer røyk og gass som kan være helseskadelig. Vi ønsker å bidra til at BHT-personell har grunnleggende forståelse for helserisiko knyttet til vanlige sveisemetoder.

Foredragsholder: Morten Buhagen, Yrkeshygieniker ved Arbeidsmedisinsk avdeling

13. mars: Helsefremming

« Forebygge sykdom eller fremme helse, - to sider, men samme sak?»

Foredragsholder: Siw Tone Innstrand, PhD - Professor Assistant Director, NTNU Center for Health Promotion Research.

4. oktober: «Med BHT-perspektiv: Hvordan arbeide med psykososiale faktorer i et arbeidsmiljø?»

Foredragsholder: Trond Løkling, psykolog og spesialist i organisasjonspsykologi. Arbeider til daglig ved Coperio Bedriftshelse.

Temadager:

23. juni: Hvordan påvirkes vi av lufta på jobb? - og hva er god (nok) luftkvalitet?

Foredragsholdere fra ulike miljø presenterte forskning, kunnskap og praktisk erfaring innenfor kartlegging og vurdering av luftkvalitet i ulike arbeidsmiljø og vurdering av betydningen for arbeidshelse, herunder arbeidsrelaterte luftveisplager.

4. desember: Økt fokus på kartlegging og risikovurdering - Sunne arbeidsplasser, fornøyde bedrifter og en spennende hverdag i BHT

Foredragsholdere fra ulike miljø presenterte forskning, kunnskap og praktisk erfaring innenfor tema.

Høstmøte 2019

Årets høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene ble arrangert av arbeids- og miljømedisinsk avdeling i Tromsø, 2. – 3. september.

2019: Årsrapport for Arbeidsmedisinsk avdeling ved St. Olavs hospital

Eksterne foredrag

Siri Slåstad:

- Arbeidsrelaterte lungesykdommer - hva bør legene tenke på? Kurs i lungesykdommer for generell indremedisin, Trondheim, 27.9.19.
- Yrkesastma. Allergologi grunnkurs II, Oslo, 16.10.19
- Eksponeringer og risikofaktorer i landbruket- Hvordan påvirkes bondens helse? Foredrag på Norsk Landbruksrådgivnings kursuke 12.11.19

Toril Nilsen:

- Henvvisning med god sykehistorie, Kliniske emnekurs i allergologi, Nidaroskongressen, Trondheim 22.10.19

Sindre Rabben Svedahl:

- «Kokker, arbeidsmiljø og helse», samling for Arbeidstilsynet og regionale verneombud innen aktiviteten overnatting og servering, Gardermoen 26. september 2019.
- «Kokker, arbeidsmiljø og helse», HUNT- forskningsdager, Levanger 27.september 2019

Mediabilag:

Intervju P1+ frokostradio om kokker, arbeidsmiljø og helse.

Heidi Hove Bergmann:

- Overfølsomhet, Kliniske emnekurs i allergologi, Nidaroskongressen, Trondheim 22.10.19

Torkild Sitter:

- Foredrag om helsepersonell og sakkyndigrolle, nasjonalt kurs for jurister. Gardermoen 04.6.19
- Foredrag om helsepersonells spesialisterklæringer, nasjonal fagsamling for saksbehandlere i NAV Klageinstans og NAV Arbeid og Ytelser, Gardermoen 21.9.19

Overlegepermisjon 2019

Siri Slåstad hadde 4 måneders overlegepermisjon og i den perioden besøkte hun flere sentra som driver med utredning av yrkesastma og spesifikk inhalasjonsprovokasjon (SIC).

Sentre som ble besøkt:

- Finnish Institute of Occupational Health, FIOH

2019: Årsrapport for Arbeidsmedisinsk avdeling ved St. Olavs hospital

- Hôpital Sacré Coeur - Service de Pneumonologie, Montreal
- Toronto Western Hospital, Asthma Airways Centre
- Vancouver General Hospital, Diamond Health Care Centre

Dette gav verdifull informasjon og erfaring med hvordan utredning foregår ved de ulike sentrene.

Formalisert utdanning

Undervisning

Internundervisning

Som ledd i kravene for leger som er i spesialistutdanning gjennomføres et program med tverrfaglige fagmøter og litteraturmøter i til sammen to timer hver uke. Avdelingen har et utdanningsutvalg for LIS-leger. Utdanningsutvalget rapporterer hvert år til legeforeningen for å beholde sin godkjenning som utdanningsinstitusjon.

Utdanningsutvalget ved avdelingen består av Toril Synnøve Nilsen (leder), Sindre Rabben Svedahl og Hilde Brun Lauritzen. Utvalget har i løpet av året jobbet mye i forbindelse med innføringen av ny spesialistutdanning.

Medisinstudenter

Hoveddelen av undervisningen i arbeidsmedisin skjer i studentenes semester ID og IIIC, men faget undervises på flere stadier under medisinstudiet, ofte i samarbeid med andre fag. Støyskader blir for eksempel omtalt under ØNH-avdelingens undervisning om hørselsskader. Samlet timetall i arbeidsmedisin for medisinstudentene er 49 timer forelesninger og 26 timer andre læringsformer. De fleste av de ansatte ved avdelingen er engasjert i denne undervisningen.

I stadium ID blir det undervist om påvirkninger i arbeidslivet, og om arbeidsmiljøpåvirkninger og helse i utvalgte yrker. I stadium IIIC er en uke satt av til arbeidsmedisin. I denne uka blir det forelest over sentrale tema som ikke er dekket tidligere i studiet, og én dag brukes til bedriftsekskursjoner. I 2019 ble studentene fordelt mellom Nidar sjokoladefabrikk, Nidarosdomens Restaureringsarbeider og Trøndelag ortopediske verksted, alle i Trondheim.

Ingeniørstudenter og EVU-kurs

Fra avdelingen undervises det også i arbeidsmedisin og yrkeshygiene ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse på NTNU

Spesialistutdanningen og legers videre- og etterutdanning

Avdelingen har til enhver tid leger i spesialisering (LIS-leger) som enten har fullført eller begynt på spesialistutdanningen ved arbeidsmedisinsk institusjon. Alle LIS-legene har veiledningsopplegg ved avdelingen og deltar i internundervisningen. LIS-legene gis også anledning til å delta i Legeforeningens gruppebaserte veiledningsprogram i arbeidsmedisin.

Deltakelse på kurs / konferanser / faglige møter

Bjørn Hilt:

- Møter i EU COST action 16123 Sacurima Novi Sad i Serbia 20.-22. 3.19 og Milano i Italia 18.-20.9.19
- Psykisk helse i landbruket. Møte arrangert på Lillehammer i regi av Fylkeskommunen Innlandet 19.9.2019

Lena Brødreskift:

- HMS-forum Stjørdal, 14.2.19
- Fagdag klinisk kontorfaglig personell, St. Olavs hospital, 20.3.19
- Temadag verneombud, St. Olavs hospital, 3.4.19
- Arbeidsmedisinsk høstmøte, Tromsø 2. – 3.9.19
- Helsesekretærutdanning TVO fra 24.9. 19. Planlagt ferdig 1.4.20

Morten Buhagen:

- Fagmøte/seminar om beredskap ved kjemikalieulykker, FHI, Oslo, 8.2.19
- Planleggingsmøte om lakseprosjektet, UNN,Tromsø, 14. – 15.3.19
- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19
- Høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene, Tromsø, 2. – 3.9.19

Oddfrid Aas:

- Midt-norsk forum for arbeidsmedisinere, Trondheim 25.4.19 og 5.12.19
- Temadag for bedriftshelsetjenestene, Trondheim 12.6.19 og 4.12.19
- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19
- Arbeidsmedisinsk høstmøte, Tromsø 2. – 3.9.19

Sindre Rabben Svedahl:

- Høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene, Tromsø 02.09.2019.
- NIVA-kurs Occupational Respiratory Diseases, Särähus, 22.10 – 14.10.2019
- Medarrangør av kurset: «Risikoforhold og arbeidsmiljø i sentrale bransjer», 09.094 – 11.04.2019, Sunndalsøra, Molde, Åndalsnes.

Liv Bjerke Rodal:

- Introduksjonskurs i helsepedagogikk arrangert av Mestringssenteret ved St. Olavs hospital 16.9, 17.9 og 21.10.19
- Hud og eksem: Kurs i eksemskåring arrangert av RAAO Helse sør-øst 18.8.19

Hilde Brun Lauritzen:

- Jus i arbeidsmedisinen, UiB, 28.1. – 1.2.19
- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19

- Midt-norsk forum for arbeidsmedisinere, Trondheim, 25.4.19 og 5.12.19
- Temadag for bedriftshelsetjenesten, Trondheim 12.6.19 og 4.12.19
- Arbeidsmedisinsk høstmøte, Tromsø 2. – 3.9.19
- Miljømedisin, UiT, 16. – 20.9.19
- Yrkesdermatologi, UiB, 27. – 28.11.19

Torkild Sitter:

- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19
- Grunnkurs C for spesialitet i samfunnsmedisin: Forebyggende medisin, helsefremmende arbeid og folkehelsearbeid, Asker 12. – 14.6.19
- Grunnkurs G for spesialitet i samfunnsmedisin: Kommunikasjon og formidling, rådgivning og samhandling, Bodø 10. – 13.9.19:
- Grunnkurs E for spesialitet i samfunnsmedisin: Helserett og saksbehandling, Stavanger 11. – 14.11.19:
- Grunnkurs I for spesialitet i samfunnsmedisin: Global helse, Oslo 26. – 28.11.19

Camilla Melby Wethal:

- Arbeidsbetingede hudsykdommer. Bergen 27.-28.11.19
- Risikoforhold og arbeidsmiljø i sentrale bransjer. Arbeidsmedisinsk avdeling 9.-11.4.19
- Temadag for bedriftshelsetjenestene, Trondheim 12.6.19 og 4.12.19
- Midt-norsk forum for arbeidsmedisinere. Trondheim 25.4.19 og 5.12.19

Toril Nilsen:

- ASA-konferansen, ved Helsedirektoratet, Gardermoen 30.1.19
- Kurs for lokalforeningstillitvalgte på Losby Gods 7. – 8.2.19
- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19
- RAAO nettverkssamling, Oslo 18. – 19.9.19

Sindre Rabben Svedahl

- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19

Hanne Marie Borg Høyset:

- Jus i arbeidsmedisinen, UiB, 28.1. – 1.2.19
- Arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager, 26. – 28.2.19
- Namfs vårkonferanse, Kirkenes 22. – 24.2.19
- Yrkesdermatologi, Bergen: 27. – 28.11.19

Carl Fredrik Fagernæs:

- Allergologi grunnkurs del I, Bergen: 4. – 9.3.19
- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19
- Midt-Norsk forum for arbeidsmedisinere, Trondheim 25.4.19 og 5.12.19
- Praktisk kurs i allergenspesifikk immunterapi (AIT), Trondheim 14.5.19
- Miljømedisin, Tromsø: 16. – 20.9.19
- Yrkesdermatologi, Bergen: 27. – 28.11.19
- Deltakelse i veiledningsgruppe som startet opp høsten 2019

- Arbeidsmedisinsk høstmøte, Tromsø 2 – 3.9.19
- Diskusjonsmøte om multisenterstudie på lakseforskning (SHINE), Tromsø 14. – 15.3.19

Helle Marie Wæraas Bartos:

- Jus i arbeidsmedisinen, UiB, 28.01-01.02.19
- Risikoforhold i sentrale utvalgte bransjer, Arbeidsmedisinsk avdeling, 9. – 11.4.19
- Midt-Norsk forum for arbeidsmedisinere, Trondheim 25.4.19
- Temadag for bedriftshelsetjenestene, Trondheim 12.6.19
- Miljømedisin, Tromsø: 16. – 20.9.19

Heidi Hove Bergmann:

- Konferanse - «Når kroppen sier fra», i regi av Catosenteret, Gardermoen 27. – 28.5.19
- Høstmøte for de arbeidsmedisinske avdelingene, Tromsø 2. – 3.9.19
- RAAO nettverkssamling, Oslo 18. – 19. 9.19
- «Stressologi», Stavanger 7.11.19

Forskning

Prosjekter

Pågående prosjektarbeid ved avdelingen vises stikkordmessig i tabellen nedenfor. Mer utførlige beskrivelser av de fleste av enkeltprosjektene finnes på hjemmesiden

www.stolav.no/arbeidsmedisin.

Prosjekt	Kommentarer
Kokker, arbeidsmiljø og helse	Prospektiv kohortundersøkelse 2010-2020.
Lungehelse hos bønder	Samarbeid med HUNT
Astma og allergi i lakseindustrien	Retrospektiv studie av polikliniske pasienter ved arbeidsmedisinsk avdeling. Oppstart desember 2019
SHINE	Multisenter intervensjonsstudie i lakseindustrien. Samarbeid med AMA i Tromsø og YMA i Bergen. Søkt om og innvilget i 2019. Praktisk gjennomføring planlegges høsten 2021.
PreventAP Forebyggende tiltak for å redusere helseeffekter av luftforurensing	Forskerprosjekt i NFR-programmet Bedre helse. Samarbeid med FHI, IØT, Trondheim kommune, Vegvesenet m.fl. Søkt og innvilget i 2016. Praktisk gjennomføring startet høsten 2019.

Våre fremste samarbeidspartnere for prosjektarbeid har i 2019 vært HMS-fagmiljøet ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse ved SVT-fakultetet ved NTNU, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie ved DMF, HUNT, STAMI, Ruralis og de arbeidsmedisinske avdelingene i Bergen og Tromsø.

Publikasjoner:

- Samant Y, Aas O, Ekle R, Gravseth HM, Strømholm T. Physician Notified Work-Related Diseases Among Farmers in Norway: Data from 2007 – 2016. *J agromedicine* <https://doi.org/10.1080/1059924X.2019.1656129>
- Aas O, Rø G. Stikkskade ved vaksinerings av laks. *Tidsskr Nor Legeforen* 2019 doi: 10.4045/tidsskr.18.0653
- Svedahl, S.R., Hilt, B. & Svendsen, K. Work environment factors and respiratory complaints in Norwegian cooks. *Int Arch Occup Environ Health* **93**, 205–212 (2020). <https://doi.org/10.1007/s00420-019-01473-w>
- Bjørklund G, Hilt B, Dadar M, Lindh U, Aaseth J. Neurotoxic effects of mercury exposure in dental personnel. *Basic Clin Pharmacol Toxicol* 2019; 1-7 DOI: 10.1111/bcpt.13199.
- Weggeberg H, Føreland S, Buhagen M, Hilt B, Flaten TP. Elemental characterization and bioaccessibility assessment of airborne dusts from tunnel rehabilitation work (the Freifjord tunnel, Norway) using simulated lung fluids. 2019, submitted

Eksterne samarbeidspartnere, verv og oppdrag

Samarbeid om landbrukshelse

Avdelingen har fra 2008 hatt en faglig samarbeidsavtale med Landbrukets HMS-tjeneste (LHMS), den gang på Kongsberg. Avtalen innebar utveksling av informasjon og faglig bistand innen arbeidsmedisin og yrkeshygiene. En av hensiktene med avtalen var at avdelingen på litt sikt skal forsøke å styrke kompetansen og prosjektvirksomhet innen landbruk og helse. I 2016 ble avtalen videreført med Norsk Landbruksrådgivning (NLR)-HMS, etter en omorganisering av LHMS.

Det har i lengre tid vært arbeidet med å opprette et tverrfaglig fagkompetansesenter for landbrukshelse i Midt-Norge. Avdelingen har vært med i utredningsarbeidet for dette, og ved Landbruksoppjøret i 2018 ble det innvilget midler til en halv stilling ved avdelingen for videre arbeid med mer konkret planlegging av kompetansesenteret. Fra 1. april 2019 har Brit Logstein vært engasjert som prosjektleder (utleid fra Ruralis) for å komme i gang med dette senteret. I tillegg til å spre informasjon og skape interesse for senteret, er en viktig oppgave også å arbeide for å få til en sikker finansiering for den framtidige driften av dette.

Avdelingens verneombud og tillitsvalgte

Verneombud: Lena Brødreskift

Tillitsvalgt overleger: Toril Synnøve Nilsen

Tillitsvalgt LIS-leger: Hilde Brun Lauritzen

Samarbeid med bedriftshelsetjenester og bedrifter

Avtalen som avdelingen har hatt med Elkem Tana om arbeidsmedisinske og yrkeshygieniske tjenester ble i 2014 forlenget med 5 nye år.

Eksterne verv:

- Bjørn Hilt er medlem av forskningsutvalget i Norsk arbeidsmedisinsk forening, varamedlem i Den norske legeforenings spesialitetsråd, Faglig medarbeider i Tidsskrift for den norske legeforening, styremedlem i Norske leger mot atomvåpen og leder for det internasjonale styret i International Physicians for the Prevention of Nuclear War. Videre er han en av to norske NFR-oppnevnte representanter i EU COST action 16123 Sacurima for å utvikle gjensidig forståelse og kontakter om HMS i landbruket i Europa. Møter i Novi Sad i Serbia 20.-22. mars 2019 og Milano i Italia 18.-20.september. Han var i 2019 medlem av bedømmelseskomite og 1. opponent ved cand. med Vasiliki Panou sin doktorgradsprøve for PhD ved Universitetet i Aalborg, DK, 13.6.19.
- Siri Slåstad er NAMFs representant i Legeforeningens Sakkyndig komite for kompetanseområdet i allergologi. Videre er hun styremedlem i Arbeidsmiljøsentret.
- Oddfrid Aas har i en to-års- periode (fram til 31.8.19) vært leder av institusjonsutvalget i NAMF.
- Toril Synnøve Nilsen og Camilla Wethal er med i programkomiteen for Midtnorsk forum for arbeidsmedisinere
- Sindre Rabben Svedahl er fra 1.1.19 medlem i Legeforeningens spesialitetskomite i arbeidsmedisin.
- Carl Fredrik Fagernæs er koordinator for arbeidspakken om luftveissymptomer og allergi i SHINE-studien